

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Summæ Theologicæ Scholasticæ Et Moralis

In Quatuor Partes Distributæ

In qua de Incarnatione Verbi & Mysteriis vitæ Christi, nec non de Sacramentis in genere & singulis in specie succinctè & dilucidè tractatur

Herincx, Wilhelm

Antverpiæ, 1675

Qu. III. Quâ proportione & quo tempore Sacramenta conferant gratiam.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72963](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72963)

Deinde visio beatifica est actus vitalis ad-
eque debet absolute juxta multos Do-
ctores, aut omnino congruebat juxta al-
ios unanimiter (exceptis Nominalibus)
physicæ entitati visionis, quod ab intel-
lectu sive potentiâ vitali realiter compro-
duceretur; hoc autem non militat in Sa-
cramentis. Denique nihil obstat intel-
lectui, quod minus, physicè concurrat ad vi-
sionem: multa tamen obstat Sacramen-
tis quod minus physicè conferantur gratiam,
patet ex antedictis.

Non refert VI. quod Deus dicatur ope-
rari gratiam in nobis per Sacramenta; non
rectè autem dicatur causa physicæ operari
per causam moralem. Nam si rectè dica-
tur operari per instrumentum physicum;
quidni similiter per instrumentum mora-
le? Sic enim Deus (utique causa physica)
nos sanctificat per passionem, & (ut
utar phrasi Tridentini sess. 6. cap. 7. & 16.
& can. 2.) donat justitiam, eamque in-
fundit per Christi meritum; convertit quo-
que peccatores per Apostolos & prædica-
tores, facit miracula per Sanctos; & (ut
in hac ipsa materia instantiam demus)
operatur gratiam per Sacramentum re-
vivens, quod utique tantum concurrat
moraliter. Quod autem potius mandans
dicatur occidere per mandatarium velut
physicum instrumentum, quam ipse ho-
micida per suum consulentem (quamvis
& hoc spectet ad arbitrium loquendi
modum), se potest, quia consulens non
est causa subordinata, neque instru-
mentum etiam morale ipsius occisionis; prout
mandatarius est causa subordinata & velut
instrumentum physicum mandantis.

Q U Æ S T I O III.

Quâ proportione & quo tempore
Sacramenta conferant
gratiam?

SUPPONO I. tamquam satis certum
Sacramenta nova majorem conferre
gratiam, quam vetera; si tamen aliqua ex
his gratiam ex opere operato contulerint,
ut quo supra: per Christum enim data est
gratiæ plenitudo.

Suppono II. Sacramenta diversæ spe-
ciei inter se comparata non conferre æqua-
lem gratiam: quamquam certò determi-
nari nequeat, quænam excedant. Viden-
tur tamen, ceteris paribus, Sacramenta
non iterabilia plus gratiæ conferre ob suam
non iterabilitatem: nisi quod Nonnulli
excipiunt Venerabile Sacramentum, et si
iterabile; idque ob conjecturam desump-
tam ex supereminenti illius Sacramenti
præ ceteris dignitate. Quantam autem gra-

tiam præcisè singula Sacramenta confe-
rant, est incertissimum. De quo nihil ex
ratione vel auctoritate solidè determinari
potest.

Itaque manet quæstio de Sacramentis
eiusdem speciei, v. g. an Baptismus colla-
tus Joanni, & Baptismus collatus Petro
operentur æqualem gratiam? Idem est de
reliquis.

DICO I. Non conferuntur major gratia
ex eo, quod minister sit melior aut Deo
gratior. Ita communiter Theologi: nam
sicut hostia consecrata à meliori sacerdote
non est melius Sacramentum, ita nec alia
Sacramenta ideo sunt meliora, adeoque nec
efficaciora: habent enim vim & efficaciam
omnem à Christo, cuius vices ministri
subeunt. Ita Chrysostomus Homil. De reditu suo
ex Asia, ait: Sed multi, inquit, te absente
baptizati sunt. Et quid tunc? Nihil minus habet
gratia, non claudicat donum Dei: presente me
baptizati non sunt, sed presente Christo sunt
baptizati. Idem ex Scriptura docet Augustinus
lib. 4. de Baptismo cap. 20. Et Tract. 6. in Joan.
ait: Sicut alii alius sanctiores quare
ergo si unus ab illo v. g. iusto sancto baptizetur,
alius ab alio inferioris meriti apud Deum
unum tamen & par & æquale est quod acceperunt,
nisi quia hic (scilicet Christus) est qui baptizat &
Idem habent alii Patres.

32.
In Sacra-
mentis ejus-
dem speciei
non datur
major gra-
tia ob ma-
jorem an-
ticitatem
ministri.

De gratia habituali est ratio specialis, eò
quod Deus juxta legem ordinariam non
conferat illam immediatè, nisi ob merita
personalia de condigno, vel intuitu Sacra-
mentorum aut contritionis; adeoque il-
lam non agunt ob merita aliena, vel san-
ctitatem majorem ministri. Deinde eadem
ratione dicam, ministrorum, parentum aut
aliorum merita sive preces posse filiis dor-
mientibus procurare gratiæ habitualis aug-
mentum: cum enim excessus ille gratiæ
non conferatur intuitu Sacramenti, nihil
interest, sive in Sacramento, sive extra
illud conferatur.

Verum quidem est, per devotionem
ministri, parentum vel adstantium posse ex
opere operantis impetrari aliquam gratiam
actualem; non tamen virtute Sacramenti,
sed meriti de congruo: sicut iustus potest
alteri per alia bona opera promereri de con-
gruo gratias actuales. Quo modo parentes
S. Nicolai orationibus suis ei forte merue-
runt de congruo majorem gratiam actua-
lem; quâ fiebat, ut adhuc parvulus duo-
bus hebdomadæ diebus unicâ tantum ma-
neret lactatione contentus; ut rectè expli-
cat Scotus 4. dist. 4. quæst. 7. cui proinde
doctrina Conclusioni contraria falso adscri-
bitur à quibusdam. Adde, quod et si lo-
queretur de gratia habituali: non docet ta-
men, quid de facto fiat, sed quid fieri pos-
set; ut ex verbis patet.

33.
Devotio
ministri,
parentum
vel adstan-
tium potest
impetrare
aliquam
gratiam
actualem,
non tamen
vi Sacramen-
ti dam-
dam.

DICO II. Sacramenta eiusdem spe-
ciei semper conferunt æqualiter dispositis
æqualem

34.
Sacramen-
ta ejusdem
speciei æqu-

dispositis
semper
æqualem
dant gratiam,

æqualem gratiam. Ita communiter Doctores. Probatur : quia uniformis causa naturalis (ad cuius instar se habet Sacramentum ejusdem speciei) producit in subiectis æqualiter dispositis uniformem effectum.

Ex quo sequitur de lege communi omnes parvulos in baptismo accipere æqualem gratiam ; cum unus non sit melius dispositus, quàm alter. Ita DD. communiter cum *D. Bonav. d. 4. p. 2. a. 2. q. 3.* Quàmvis contrarium existimaverit *Paludanus dist. 4. quest. 1. art. 2.* (cum quo Varii involvunt *Scotum sup.* ubi tamen *n. 3. in fine* sententiam illius quoad factum ipsum potiùs rejicit) ex falso fundamento, quo existimavit homines tantùm esse creatos, ut suppleant locum angelorum desertorum, hos autem omnes existimat ad disparem gloriam fuisse ordinatos, adeòque similiter homines : unde ne parvuli in infantia suscepto baptismo morientes æqualem in cælo habeant gloriam, debent in baptismo inæqualem recipere gratiam, cum solà sint præditi gratiâ baptismali. Sed fundamentum istud falsum est ; & quamquam admitteretur, unde sciri potest angelos omnes fuisse ordinatos ad disparem gloriam ?

Nec mirum videri debet, tam immensam in infantia morientium copiam ad æqualem gloriam esse consequenter prædestinatam : sive quia prædestinatio ista fortè præsupponit prævisionem mortis in infantia, ut Multi volunt ; sive quia hoc etiam negato, indubiè ita præordinare potuisset summa Dei sapientia, & infallibiliter exequi sic à se præordinata. Alioquin si disparem gloriam præordinasset, etiam de disparibus mediis v. g. martyrio, meritis, aliorum Sacramentorum susceptione providisset. Ut interim taceam conjecturam illorum, qui (quod indubiè Deo possibile est) dispar post hanc vitam auctarium gloriæ diversis Sanctis donandum in Dei liberali beneplacito constituunt : qui non est alligatus Sacramento, & potest facere cui vult privilegium speciale, ut recte *D. Bonav. sup.* tamen de hujusmodi voluntate non constet Ecclesiæ.

DICO III. Idem specie Sacramentum confert majorem gratiam melius dispositis. Ita communiter Doctores cum *D. Thoma & Scoto dist. 4. quest. 7. num. 5. & Si autem. 1.* Et colligitur ex *Trid. sess. 6. cap. 7* ubi agens de justificatione, quæ fit per Baptismum, docet unumquemque recipere gratiam sive justitiam secundum propriam cujusque dispositionem & cooperationem. Deinde colligitur ex Analogia cum causis naturalibus ; quæ juxta dispositionem subiecti produciunt effectus meliores ; ergo idem faciunt Sacramenta.

Denique id videtur exigere ordo gratiæ, ut diligentius sese præparans, majorem ex Sacramentis fructum reportet : hoc

enim excitat homines ad Sacramenta majori cum reverentia & devotione suscipienda.

Porro ceteris paribus habens sanctitatem sive gratiam habituales est melius dispositus eo, qui illa caret : quia ipsa facit subiectum suum Deo gratum, & consequenter dignius gratiâ recipendâ. Deinde si habeat aliquem motum actualem in ex habitu gratiâ trahit quâdam dignitatem. Fieri tamen potest, ut cetera non sint paria ; adeòque existens in malo statu, tamen dispositus, suscipiat Sacramentum tam intenso & pio motu, ut majorem recipiat gratiam, quàm homo justus suscipiens idem Sacramentum tepidè & remissè. Inter dispositiones autem convenientes ad fructum Sacramenti illæ ceteris paribus sunt meliores, quæ majorem habent bonitatem moralem, hominemque melius avertunt à malo, & convertunt ad Deum. Unde actualis dispositio præfertur habituali, & inter actuales optima est contritio seu actus charitatis. Et quidem in Sacramentis vivorum, præsertim Eucharistiæ, actus servidæ dilectionis ; in Sacramentis mortuorum, actus pœnitentiæ seu contritionis & doloris, ut patet ex fine Sacramentorum. Similiter actus intensior est aptior remissio, & perfectius appetitivus aptior minus appetitivo, etiam intensiori. Item aptior est dispositio præsens, quàm quæ præcessit, ac physicè evanuit. Hinc in omni Sacramentorum susceptione laborandum est pro optima dispositione ; quò enim dispositio est melior, eò fructus Sacramenti uberior. Et hujus defectu multiplicata Sacramentorum frequentia non semper magnificat notabiliter gratiam ; ut ex gratiarum actualium parcitate seu tenuitate, & consimili hominum ea frequentantium tepore colligitur.

Ex quo sequitur adultum in Baptismo semper recipere majorem gratiam, quàm parvulum : adultus enim semper est melius dispositus : cum in parvulo nulla reperitur dispositio positiva, quæ tamen reperitur & requiritur in adulto. Quod intellige, saltem dum uterque baptizatur fructuosè. Si enim adultus sit indispositus, putat *Suarez* ablato obice recipi minimam gratiam. Quàmvis & hujus oppositum verius sit, ut dicemus *quasi sequenti.*

Neque hinc inferri debet abundantior illam gratiam conferri ex opere operantis ob meritum ipsius dispositionis : hæc enim tantùm passivè se habent instar conditionis, adeò ut tota efficientia amplioris gratiæ Sacramentalis sit ab ipso Sacramento : quemadmodum si lapis & vitrum æquè distent à sole, vitrum quia magis dispositum magis illuminatur, cujus tamen illuminationis causa efficiens est sol. Verùm quidem

35.
Et melius
dispositio
majorem.

est adus dispositivos, si sint præditi conditionibus ad meritum gratiæ requisitis, posse illam mereri, quam mererentur etiam extra Sacramentum; cum hæc tamen simul possunt disponere ad specialem gratiam tribuendam vi Sacramenti ex opere operato.

DICO IV. Sacramenta non conferunt gratiam sanctificantem vel auxilia actualia ex opere operato, quando tantum habentur in voto, sed tunc solum quando realiter suscipiuntur. Ita communiter Theologi contra Paucos. Probatum primo, quia Scriptura attribuit causationem huius novi effectus ipsi Sacramentorum susceptioni. Secundo, quia Sacramentum in voto subinde numquam confertur a parte rei, homine, qui illud desiderat, citius ex hac vita migrante: tunc autem non posset dici gratiam istam ex opere operato per Sacramentum conferri; cum opus operatum numquam existat. Tertio, quia Sacramentum confert totum suum effectum, dum realiter suscipitur, perinde ac si numquam antea fuisset susceptum voto; ergo signum est illud non contulisse prius gratiam ei ex opere operato respondentem. Quarto, quia Sacramenta, saltem mortuorum, faciunt ex attrito contritum; adeoque si illis, etiam in voto susceptis, responderet effectus Sacramentalis, conferrent similiter gratiam tantum attritis; hoc autem est contra omnes. Denique quia indubitatè est, Sacramentum non imprimere characterem, quando tantum voto suscipitur; nam alioquin postea baptizari non deberet, immo nec posset, qui per baptismum voto susceptum fuisset iustificatus: & tamen eadem ratione, quâ conferret alios effectus, etiam imprimeret characterem.

Itaque Concilia & Patres quando effectum Sacramentalem adscribunt Sacramentis in voto susceptis per fidem vivam, quæ per dilectionem operatur, aut per veram contritionem cum ordine ad Sacramentum sive explicito sive implicito (qui includitur in charitate sive contritione, quando Sacramentum est in præcepto) non loquuntur de effectu, qui confertur vi Sacramenti seu ex opere operato, sed de effectu simili aut æquivalente, qui nimirum desiderantes Sacramentum tali affectu acquirunt ex opere operantis gratiam similem ei, quæ per Sacramentum causatur; eam tamen non acquirunt ab ipsis Sacramentis ut causâ instrumentali, sed potius tamquam ab objecto bono bene desiderato. Hoc sensu Trident. sess. 13. cap. 8. dicit Patres nostri . . . docuerunt . . . alios tantum spiritualiter sumere, illos nimirum qui voto propositum illum caelestem panem edentes fide viva, quæ per dilectionem operatur, fructum eius & utilitatem sentiunt, id est, effectum similem,

quia scilicet crescunt in Christi charitate, in quo fructus huius Sacramenti consistit.

DICO V. Sacramenta conferunt gratiam habitualementem (idem est de characterem in Sacramentis illum conferentibus) tunc, quando essentialiter complentur. Dico gratiam habitualementem: actualia enim auxilia conferuntur tempore opportuno. Probatum Conclufio: quia Sacramenta causant gratiam ratione suæ essentiæ, cui virtus causandi est annexa; essentiæ autem illorum nondum est, antequam essentialiter compleantur: cumq; operentur instar causarum naturalium, nequit effectus etiam diutius differri. Confirmatur: quia tunc solum sunt Sacramentum. Deinde conferunt gratiam vi significationis, quæ solum convenit Sacramento jam completo. Sic v. g. Baptismus causat characterem, & in bene disposito gratiam sanctificantem, quando præmissâ ablutio profertur ultima syllaba formæ requisita ad perfectam significationem, etiam si sonus adhuc duret: aut dum pronuntiatâ formâ tantum aquæ contingit corpus baptizandi, quantum præcisè requirit essentia Baptismi, etiam si adhuc duret infusio. Hoc autem contingit in ultimo & determinato instanti intrinseco ipsis Sacramentis, juxta illos qui continuum successivum dicunt componi ex Instantibus indivisibilibus. Qui autem illud componunt ex partibus sine fine divisibilibus inextricabiles patiuntur difficultates; ideoque in diversas abiere sententias. Receptor autem videtur illa, quæ statuit effectum conferri in primo non esse Sacramenti. Quod etsi difficultate non careat, tamen sustineri potest. De hac porro controversiâ, satis philosophicâ ex parte fundamenti, nec magno opere utili, sussumè disputant nonnulli Recentiores: qui videri possunt.

41. Sacramenta conferunt gratiam habitualementem quando essentialiter complentur.

QUÆSTIO IV.

An Sacramenta fide suscepta fictione sublatâ reviviscant?

NOTA nos hic non loqui de illo, qui Sacramentum suscepit invalidè, eò quod fingeret se illud suscipere, cum tamen verè suscipere non intenderet: sed de illo, qui validè quidem Sacramentum suscepit, sed indignè, adeoque non obtinuit effectum sacramentalem sive gratiam (characterem enim certo accipit, quicumque validè suscipit Sacramentum characterem imprimens) defectu dispositionis requisitæ, v. g. quia existens in peccato mortali dolorem debitum culpabiliter aut incul-

42. Quid hic sit, si ad suscipere Sacramentum.